

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 15C/19/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4117204485
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 07. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lucia Kuzmová
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2020:4117204485.9

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra sudkyňou JUDr. Luciou Kuzmovou v spore žalobkyne: Eva X., nar. XX.X.XXXX, bytom T. 929/40, 949 01 Nitra, práve zastúpená JUDr. Alexandrom Endrödydym, advokátom, IČO: 14 106 621, so sídlom Mostná 42, 949 01 Nitra, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra SR, Štúrova 2, 812 85 Bratislava, o náhradu škody, takto

rozhodol:

I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni náhradu škody v sume 7 601,86 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 7 601,86 eur od 10.11.2016 do zaplatenia, a to všetko do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobkyňa má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Predchodca žalobkyne Jozef J., nar. XX.X.XXXX, bytom V. 19, 949 01 Nitra sa žalobou doručenou súdu dňa 17.2.2017 domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy vo výške 7 601,89 eur titulom náhrady škody spôsobenej nezákonným vedením trestného stíhania voči jeho osobe. Súčasne sa domáhal priznania náhrady trov konania.

2. V žalobe uviedol, že na základe uznesenia vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Prezídia Policajného zboru zo dňa 9.3.2012, ČVS: T.-55BOK-ZA-2012 bol trestne stíhaný ako obvinený z obzvlášť závažného zločinu podvodu. Voči predmetnému uzneseniu podal sťažnosť, ktorú prokurátor zamietol. Dňa 16.12.2013 podal voči jeho osobe a ďalším piatim obvineným prokurátor obžalobu. Rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 2T/153/2013 zo dňa 22.8.2014 bol vyhlásený oslobodzujúci rozsudok v časti týkajúcej sa jeho osoby, ktorý nadobudol v tejto časti právoplatnosť dňa 27.1.2016. Predchodca žalobkyne ďalej poukázal na uznesenie Okresného súdu Nitra sp. zn. 6Tp/24/2012 zo dňa 14.3.2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 3Tp/12/2012-99 zo dňa 27.3.2012, ktorým bol vzatý do väzby s poukazom na dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Lehota väzby začala plynúť dňa 12.3.2012. Predchodca žalobkyne bol vo väzbe od 12.3.2012 do 29.5.2012, t. j. 79 dní a bol z väzby prepustený na základe uznesenia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 3Tpo/24/2012 zo dňa 29.5.2012. Vedením trestného stíhania voči osobe predchodcu žalobcu mu mala vzniknúť škoda, ktorú si žalobca v tomto konaní uplatňuje s poukazom na zák. č. 514/2003 Z. z. Škoda má spočívať v trovách právneho zastúpenia vynaložených predchodcom žalobkyne za jednotlivé úkony právnej služby v rokoch 2012 - 2016 spolu v sume 7 601,86 eur, ktoré tento uhradil na základe dohody o poskytovaní právnych služieb. Predchodca žalobcu ďalej poukázal na platnú judikatúru, v zmysle ktorej je zodpovednosť štátu za vzniknutú škodu založená v zmysle § 3 ods. 1 písm. a) zák. č. 514/2003 Z. z. a nemožno sa jej zbaviť, nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zák.

č. 514/2003 Z. z. Dňa 12.10.2016 predchodca žalobcu podal na Generálnu prokuratúru SR žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, na čo mu Generálna prokuratúra SR listom zo dňa 9.11.2016 oznámila, že ním uplatnený nárok nebude uspokojený.

3. Žalovaná vo vyjadrení k žalobe žiadala žalobu zamietnuť ako nedôvodnú. Argumentovala tým, že z dôkazného stavu zisteného v čase vznesenia obvinenia vyplývalo dôvodné podozrenie, že Jozef J. sa dopustil konania, ktoré malo znaky stíhaného trestného činu. Uznesenie o vznesení obvinenia predstavuje prvý úkon trestného konania, trestné konanie je v momente vznesenia obvinenia voči konkrétnej osobe len na začiatku, preto nemožno prijať záver o tom, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané bez existencie relevantných podkladov. Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia nedošlo k porušeniu základných zásad trestného konania vyjadrených v § 12 Trestného poriadku. Oslobodzujúci rozsudok ešte neznamená, že postup policajta, resp. dozorujúceho prokurátora pri vznesení obvinenia bol automaticky nezákonný. Oslobodzujúci rozsudok je výsledkom dokazovania na hlavnom pojednávaní, ktoré v momente vznesenia obvinenia vykonané nebolo. Predchodca žalobkyne nesprávny úradný postup nepreukázal a nekonkretizoval, nesprávny úradný postup nebol konštatovaný nijakým orgánom v priebehu konania. Žalovaná poukázala na Nález Ústavného súdu ČR č. III. ÚS 1391/15 zo dňa 19.1.2016, v zmysle ktorého zodpovednosť štátu nie je daná, pokiaľ postup orgánov činných v trestnom konaní nebol svojvoľný. Aj v danom prípade trestné konanie nebolo vedené svojvoľne a v čase vznesenia obvinenia existovali skutočnosti, ktoré odôvodňovali vydanie predmetného uznesenia. Podľa žalovanej v danom prípade nebolo vydané ani nezákonné rozhodnutie, ktoré by odôvodňovalo priznanie nároku na náhradu škody. Za nezákonné je možné považovať len také rozhodnutie, ktoré nemalo zákonný podklad už v čase jeho vydania a nie rozhodnutie, ktoré bolo v čase jeho vydania zákonným, ale na základe dokazovania bol v následne v trestnom konaní ustálený iný právny záver. K oslobodzujúcemu rozsudku došlo z toho dôvodu, že spoluobžalovaný Ladislav V. poprel na hlavom pojednávaní skutočnosti, ktoré R. J. usvedčovali z protiprávneho konania. Právo na náhradu škody nie je právom absolútnym a podlieha zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jeho uplatnenie, náhrada škody sa neposkytne automaticky každému, voči komu orgán verejnej moci porušil jeho ochranu priznanú právnym poriadkom, ale len tomu, u koho sú splnené predpoklady ustanovené v zákone č. 514/2003 Z. z. Obhajoba predchodcu žalobkyne nebola povinnou obhajobou podľa § 37 Trestného poriadku. Štát v zmysle § 553 ods. 1 Trestného poriadku neznáša vlastné trovy obvineného ani výdavky spojené so zvolením obhajcu.

4. Predchodca žalobcu v replike poukázal právne závery súdov vyjadrené v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/116/2017 zo dňa 29.1.2018, náleze Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/320/2016 zo dňa 7.7.2016, náleze Ústavného súdu SR 395/2016 zo dňa 14.9.2016. S poukazom na uvedené rozhodnutia tvrdí, že k spôsobeniu škody dochádza i tým, že prokurátor nevyužívajúc svoju zákonnú kompetenciu nezruší uznesenie o vznesení obvinenia, trestné stíhanie obvineného nezastaví, trestnú vec nepostúpi, ale osvojí si závery nezákonného rozhodnutia policajta a podá na ich základe obžalobu. V zmysle nálezov ústavného súdu je rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti trestného stíhania neskorší výsledok trestného konania. Pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu nie je rozhodujúce ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale či sa ich podozrenie potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo obvinenie vznesené, sa nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca. Predchodca žalobcu poukázal na skutočnosť, že súd v civilnom konaní musí vychádzať z rozhodnutia trestného orgánu, v danom prípade oslobodzujúceho rozsudku Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/153/2013 zo dňa 27.1.2016. Za nezákonné považuje uznesenie o vznesení obvinenia v spojení s uznesením o zamietnutí sťažnosti proti predmetnému uzneseniu, na podklade ktorých sa voči predchodcovi žalobcu začalo viesť trestné stíhanie. Na podklade uvedených rozhodnutí žalovanej vznikla povinnosť nahradiť škodu. V tejto právnej veci je daná i priama vecná príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou v podobe nákladov vynaložených na trovy právneho zastúpenia, ktoré by v prípade nevznesenia obvinenia nevznikli. Predchodca žalobcu považoval žalobu za dôvodnú, uviedol, že bola splnená i procesná podmienka pre uplatnenie uvedeného nároku na náhradu škody, ktorou je predbežné prerokovanie nároku príslušným orgánom. Zodpovednosť štátu za škodu má charakter objektívnej zodpovednosti, teda zodpovednosti bez ohľadu na zavinenie a zákon nepozná ani žiaden liberačný dôvod, na základe ktorého by bolo možné sa tejto zodpovednosti zbaviť. V zmysle konštantnej judikatúry má oslobodenie

spod obžaloby rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť.

5. Žalovaná v duplike zotrvala na predchádzajúcom vyjadrení k žalobe. Žalobu považuje naďalej za nedôvodnú, v priebehu trestného konania žiaden z relevantných orgánov nekonštatoval nesprávny úradný postup, v konaní nie je preukázaná príčinná súvislosť medzi vznikom uplatneného nároku a nesprávnym úradným postupom orgánov činných v trestnom konaní, resp. v súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia. Žalovaná okrem uvedeného zastáva i názor, že priznanie nároku na náhradu škody žalobcovi je v rozpore s dobrými mravmi, pretože je absurdné a spoločensky neakceptovateľné, aby štát platil za to, že mal snahu objasniť protiprávne konanie, keďže prokurátor je s poukazom na ust. § 2 ods. 5 Trestného poriadku povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel.

6. Dňa 20.9.2018 žalobca bol súdu doručený návrh na zmenu žalobcu z dôvodu prechodu práv uplatnených podanou žalobou na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 17.9.2018 medzi pôvodným žalobcom Jozefom J.m ako postupcom a Evou X. ako postupníkom. Okresný súd Nitra o návrhu na zmenu strán sporu rozhodol uznesením č. k. 15C/19/2017-171 zo dňa 19.2.2020 tak, že zmenu na strane žalobcu pripustil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 9.3.2020.

7. Právny zástupca žalobkyne na pojednávaní zotrval na písomne podanej žalobe. Považuje za preukázané splnenie podmienok na uplatnenie na náhradu škody. Z trestného spisu sú zjavné úkony, ktoré obhajca vykonal a za ktoré poškodený Jozef J. uhradil odmenu advokátovi vkladom na účet. Trestné stíhanie proti R. J. skončilo oslobodením spod obžaloby a o odvolaní krajského prokurátúra bolo rozhodnuté tak, že bolo zamietnuté a toto rozhodnutie bolo Krajským súdom v Nitre potvrdené. S poukazom na nález Ústavného súdu SR č. k. I. US 320/2016-49 je uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené vždy nezákonné a zasahujúce do základných práv jednotlivca.

8. Splnomocnená zástupkyňa žalovanej na pojednávaní žiadala žalobu zamietnuť, pretože v predmetnej veci nie je splnený základný predpoklad uplatnenia nároku žalobkyne na náhradu škody, a to konkrétne vydanie nezákonného rozhodnutia, eventuálne konštatovanie nesprávneho úradného postupu v predmetnej trestnej veci. Žalovaná realizujúca trestnoprávne oprávnenia, ktoré sú jej ako orgánu činného v trestnom konaní dané trestným poriadkom, postupovala v trestnej veci v súlade so zásadami a princípmi trestného konania, pričom v trestnej veci nebolo konštatované, že uznesenie o vznesení obvinenia je rozhodnutím nezákonným, resp. že predmetné trestné konanie ako také je nezákonné. V prípade vydania uznesenia o vznesení obvinenia sa vyžaduje iná miera vykonaného dokazovania ako pri vydaní rozhodnutia vo veci samej, kde sa dôkazná situácia ustáli v priebehu hlavného pojednávania. Žalovaná nedisponuje v zmysle trestného poriadku takým procesným inštitútom, na základe ktorého by v prípade existencie odôvodnených pochybností mohlo dôjsť k zastaveniu trestného konania, nemá inú možnosť v takomto prípade, ako podať obžalobu na súd. Pre uplatnenie nároku na náhradu škody tak nie sú splnené všetky podmienky.

9. Súd spor prejednal za prítomnosti právneho zástupcu žalobkyne a splnomocnenej zástupkyne žalovanej, vykonal dokazovanie oboznámením sa s ich prednesmi, oboznámením sa s listinnými dôkazmi tvoriacimi obsah súdneho spisu ako aj pripojeného spisu Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/153/2013 a z vykonaného dokazovania zistil nasledovný skutkový stav:

10. Z pripojeného spisu tunajšieho súdu sp. zn. 2T/153/2012 súd zistil, že predchodcovi žalobkyne bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odbor Západ, Oddelenie vyšetrovania zo dňa 9.3.2012 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

11. Predchodca žalobkyne bol následne uznesením sudcu pre prípravné konanie tunajšieho súdu sp. zn. 6Tp/24/2012 zo dňa 14.3.2012 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písmeno c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začala obvinenému plynúť dňa 12.3.2012 o 6:00 hod. a väzba sa vykoná v Ústave na výkon väzby Nitra. Voči predmetnému uzneseniu o vzatí do väzby podal predchodca žalobkyne sťažnosť. Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 3Tp/12/2012-99 zo dňa 27.3.2012 sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

12. Predchodca žalobkyne počas trvania väzby predložil Okresnému súdu Nitra dňa 3.5.2012 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu poukazujúc na neexistenciu formálnych a materiálnych podmienok väzby v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku. Okresný súd Nitra o tejto žiadosti rozhodol uznesením sp. zn. 6Tp/36/2012 zo dňa 11.5.2012 tak, že žiadosť zamietol. O sťažnosti voči tomuto uzneseniu rozhodol Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 3Tpo/24/2012-112 zo dňa 29.5.2012 tak, že napadnuté uznesenie zrušil a predchodcu žalobkyne okamžite prepustil na slobodu.

13. Z rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 2T/153/2013 zo dňa 22.8.2014 súd zistil, že predchodca žalobkyne bol na základe predmetného rozsudku oslobodený spod obžaloby prokurátora Krajskej prokuratúry v Nitre sp. zn. Kv 9/2012 zo dňa 13.12.2013 podľa § 285 písm. c) Trestného poriadku, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchal. V odôvodnení predmetného rozsudku súd konštatoval, že dospel k záveru, že dôvodnosť obvinenia predchodcu žalobkyne je postavená len na vyjadrení spoluobžalovaného Ladislava Kováča. Predchodca žalobkyne popieral, že by sa na spáchaní skutku akýmkoľvek spôsobom podieľal, neboli u neho nájdené falšovateľské zariadenia, tlačivá, počítačové súbory alebo iné pomôcky na výrobu falošných dokladov. Vo vzťahu k osobe predchodcu žalobkyne absentujú základné znaky skutkovej podstaty trestného činu, tak objektívna ako aj subjektívna stránka, ktoré neboli dostatočným spôsobom preukázané ani v prípravnom konaní ani následne na hlavnom pojednávaní. Oslobodzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 27.1.2016 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2To/9/2015.

14. Podľa konečného vyúčtovania trov obhajoby v trestnom konaní vedenom voči predchodcovi žalobkyne vyhotovenom advokátom JUDr. Alexandrom Endrödydym dňa 21.9.2016 bola predchodcovi žalobkyne zo strany advokáta vyúčtovaná odmena za poskytnuté právne služby a paušálne náhrady v celkovej výške 7 601,86 eur.

15. Z potvrdenia o vklade hotovosti na účet zo dňa 23.9.2016 mal súd preukázané, že právny predchodca žalobkyne uhradil v prospech účtu advokáta JUDr. A. Enrödyho sumu vo výške 7 601,86 eur.

16. Zo žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 6.10.2016 súd zistil, že toto adresoval predchodca žalobkyne žalovanej podľa § 15 a nasl. zákona č. 514/2003 Z. z. a v tejto žiadosti je uvedené, že sa voči žalovanej domáha náhrady škody vo výške 9 601,86 eur. Z uvedenej sumy predstavuje suma vo výške 7 601,86 eur náhradu advokátom vyúčtovaných trov právneho zastupovania a suma vo výške 2 000 eur predstavuje finančné zadosťučinenie v peniazoch za nemajetkovú ujmu, ktorá predchodcovi žalobkyne vznikla v dôsledku nezákonnej väzby (25 eur za každý deň nezákonnej väzby). Z pripojeného podacieho lístka vyplýva, že táto poštová zásielka bola prijatá na prepravu dňa 12.10.2016.

17. Listom zo dňa 9.11.2016 žalovaná reagovala na žiadosť predchodcu žalobkyne o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody tak, že žiadosť zamietla ako nedôvodnú majúc za to, že zákonné dôvody a zákonné podmienky na uspokojenie uplatňovaných nárokov neboli dané.

18. Zo Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 17.9.2018 mal súd preukázané postúpenie pohľadávky R. J. (postupca) voči dlžníkovi, ktorým je Slovenská republika vo výške 7 601,86 eur titulom náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. spôsobenej nezákonným trestným stíhaním vedeným voči osobe postupcu skončeným právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. z. 2T/153/2013 zo dňa 22.8.2014 na žalobkyňu.

19. Zistený skutkový stav súd posúdil v zmysle nižšie uvedených ustanovení platných právnych predpisov:

20. Podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

21. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 514/2003 Z. z.) štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti toho zákona, pri výkone verejnej moci: a) nezákonným rozhodnutím, b) nezákonným zatknutím,

zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c) rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d) nesprávnym úradným postupom.

22. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť.

23. Podľa § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z. z. vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo správnom konaní.

24. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

25. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

26. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.

27. Podľa § 8 ods. 5 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak b) bol oslobodený spod obžaloby.

28. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len „žiadosť“) s príslušným orgánom podľa § 4 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/514/20130101>> a 11 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/514/20130101>>.

29. Podľa § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

30. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

31. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

32. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom došlo k nesprávnemu úradnému postupu, ak tieto trovy konania priamo súviseli s nesprávnym úradným postupom.

33. Podľa § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. súčasťou trov konania sú aj trovy právneho zastúpenia, ktoré zahŕňajú účelne vynaložené hotové výdavky a odmenu za zastupovanie, ktorá sa určí ako tarifná odmena advokáta. Súčasťou trov konania nie sú náklady na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom.

34. Podľa § 517 ods. 1 prvej vety Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní.

35. Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

36. Podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka výška úrokov z omeškania je o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

37. V prejednávanej spore sa žalobkyňa voči žalovanej domáha náhrady škody vo výške 7 601,86 eur spôsobenej nezákonným vedením trestného stíhania voči osobe jej právneho predchodcu. Za nezákonné rozhodnutie považuje uznesenie o vznesení obvinenia jej právnomu predchodcovi R. J.. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je objektívna zodpovednosť (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa nemožno zbaviť. Je založená na kumulatívnom splnení troch podmienok, a to existencii nezákonného rozhodnutia, vzniku škody a príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

38. Pokiaľ ide o prvý predpoklad o zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., a to existenciu nezákonného rozhodnutia, v prejednávanej spore súd mal preukázať, že osobe predchodcu žalobkyne R. J. bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odbor Západ, Oddelenie vyšetrovania, ČVS: T-55/BOK-ZA-2012 zo dňa 9.3.2012 vznesené obvinenie pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. c), ods. 4 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona. Predchodca žalobkyne podal voči tomuto uzneseniu sťažnosť, ktorá bola uznesením dozorujúceho krajského prokurátora č. Kv 9/2012-20 zo dňa 13.3.2016 zamietnutá. Dňa 13.12.2013 bola v predmetnej veci podaná na obvineného R. J. obžaloba. Okresný súd Nitra obvineného R. J. rozsudkom č. k. 2T/153/2013-3456 zo dňa 22.4.2014, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 27.1.2016, spod obžaloby oslobodil podľa § 285 písm. c) Trestného poriadku.

39. K uvedenému súd uvádza, že v prípade nároku na náhradu škody uplatňovaného titulom nezákonného rozhodnutia je v zásade základným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. S poukazom na ustálenú judikatúru súdov (rozsudok Najvyššieho súdu SR 1Cdo/53/93, uznesenie Najvyššieho súdu SR č. 4MCdo15/2009, nález Ústavného súdu SR I. ÚS 540/2016, uznesenie Najvyššieho súdu SR 4Cdo66/2018 z 21.11.2018) súd konštatuje, že ten proti komu bolo trestné stíhanie zastavené alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Oslobodenie spod obžaloby má taký istý význam, ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre jeho nezákonnosť, pretože iný výklad by odporoval zmyslu právnej úpravy o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Vychádzajúc zo zmyslu a účelu zákona, ktorým je ochrana základného práva v zmysle § 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, je potrebné vykladať pojem „zrušenie rozhodnutia“ extenzívne. Rovnaké účinky ako (formálne) zrušenie rozhodnutia má i zastavenie trestného stíhania, pretože sa ním trestné konanie končí, prípadne oslobodenie spod obžaloby, pričom podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti začatia trestného stíhania je teda neskorší výsledok trestného konania. V prejednávanej spore bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že predchodca žalobkyne bol právoplatne oslobodený spod obžaloby. Hoci orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie tak, že jeho výsledkom bolo uznesenie o vznesení obvinenia, podozrenie sa v trestnom konaní nepotvrdilo, čoho dôsledkom je existencia nezákonného rozhodnutia.

Prvý zákonný predpoklad pre zodpovednosť žalovanej za škodu pri výkone verejnej moci tak mal súd preukázaný.

40. Pokiaľ ide o existenciu škody, čo je v zmysle vyššie uvedeného druhý zákonný predpoklad pre uplatnenie zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., táto spočívala v nákladoch, ktoré predchodca žalobkyne vynaložil za účelom uplatnenia a bránenia svojich práv v trestnom konaní. Predchodcovi žalobkyne vznikla škoda tým, že na obhajobu svojej osoby v trestnom konaní splnomocnil advokáta, ktorému za zastupovanie zaplatil odmenu a paušálne náhrady vyúčtované v zmysle vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. Výšku škody mal súd preukázanú predovšetkým z konečného vyúčtovania trov obhajoby (č. I. 12 spisu) v spojení s dokladom o úhrade vyúčtovanej sumy vo výške 7 601,86 eur na účet obhajcu právneho predchodcu žalobkyne (č. I. 17 spisu). Žalovaná výšku nákladov vynaložených na obhajobu predchodcu žalobkyne, ich účelnosť, či vyčíslenie nenamietala, preto ju súd považoval za nespornú a ustálil, že predchodcovi žalobkyne vznikla škoda v celkovej výške 7 601,86 eur.

41. Škoda, ktorú si žalobkyňa uplatňuje, nepochybne vznikla v priebehu trestného konania, v rámci ktorého bol jej predchodca trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin podvodu. Súd má teda za preukázanú aj príčinnú súvislosť medzi škodou (spočívajúcou v zaplatení trov obhajoby) a nezákonným rozhodnutím, teda tretí vyššie zmienený predpoklad pre úspešné uplatnenie nároku v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.

42. Procesnou podmienkou konania pred súdom v súvislosti s uplatneným nárokom na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pred príslušným orgánom v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Medzi stranami nebolo sporné, že uplatnený nárok bol predbežne prerokovaný pred príslušným orgánom, a to na základe žiadosti predchodcu žalobkyne adresovanej Generálnej prokuratúre SR dňa 6.10.2016, ktorá uplatnený nárok neuznala. Žalobkyňa, resp. jej právny predchodca tak vzniklo právo domáhať sa priznania náhrady škody na súde.

43. Aktívnu legitímáciu žalobkyne mal súd preukázanú zo Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 17.9.2018, na základe ktorej predchodca žalobkyne Jozef J. postúpil pohľadávku uplatňovanú v tomto konaní na žalobkyňu.

44. Nárok žalobkyne súd posúdil v zmysle vyššie citovaných ustanovení platných právnych predpisov a tiež s poukazom na ustálenú súdnu prax, v zmysle čoho má každý občan nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, či iného štátneho orgánu, pričom štát zodpovedá aj za škodu spôsobenú začatím (vedením) trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. V zmysle uvedeného je všeobecne súdmi akceptovaný právny záver, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Takéto právo má aj vtedy, ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, vynaložil náklady na trovy nutnej obhajoby (viď bližšie R 70/1994). Žalobkyňa preukázala nárok na zaplatenie žalovanej sumy, žaloba je dôvodná čo do základu aj výšky, a preto jej súd vyhovel.

45. Žalobkyňa sa voči žalovanej domáhala tiež nároku na zaplatenie úrokov z omeškania zo žalobou uplatnenej sumy náhrady škody, ktoré žiadala priznať v sadzbe vo výške 5 % ročne počnúc dňom 10.11.2016 do zaplatenia, teda dňom nasledujúcim po vyjadrení žalovanej, ktorá po predbežnom prerokovaní žiadosti predchodcu žalobkyne na náhradu škody túto vyhodnotila ako nedôvodnú. S poukazom na ust. § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. považoval súd žalobu za dôvodnú aj v tejto časti a žalobkyňu priznal zo sumy náhrady škody i úroky z omeškania v zákonnej sadzbe vo výške 5 % ročne v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.

46. Podľa ustanovenia § 232 ods. 4 CSP lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu. Vzhľadom k požiadavke žalovanej, ktorá je štátnym orgánom napojeným na štátnu pokladnicu, mal súd za to, že je dôvodné poskytnúť žalovanej primerane dlhšiu lehotu na plnenie a túto súd určil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

47. O trovách konania súd rozhodol s poukazom na § 255 ods. 1 CSP a priznal žalobkyni, ktorá bola vo veci úspešná plnú náhradu trov konania s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Nitra na Krajský súd v Nitre. (§362 ods. 1 CSP)

V odvolaní sa uvedie, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, podpis a spisová značka tohto konania. (§ 127 ods. 1 a ods. 2 CSP) V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). (§ 363 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 364 CSP)

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. (§ 365 ods. 1 CSP)

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. (§ 365 ods. 2 CSP)

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. (§ 365 ods. 3 CSP)

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení.